Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0252

Iebildumi pret deleģētu aktu: līkne, saskaņā ar kuru pakāpeniski samazināms augsta netiešās zemes izmantošanas maiņas riska biodegvielu, bioloģisko šķidro kurināmo un biomasas kurināmo/degvielu devums atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanā

Eiropas Parlamenta 2026. gada 8. jūlija rezolūcija par Komisijas 2026. gada 10. aprīļa deleģēto regulu, ar ko groza Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2019/807, nosakot līkni, saskaņā ar kuru pakāpeniski samazināms augsta netiešās zemes izmantošanas maiņas riska biodegvielu, bioloģisko šķidro kurināmo un biomasas kurināmo/degvielu devums atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanā (C(2026)02306) – 2026/2680(DEA))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Komisijas Deleģēto regulu (C(2026)02306),

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu[1], jo īpaši tās 26. panta 2. punkta piekto daļu un 35. panta 7. punktu,

– ņemot vērā Komisijas 2019. gada 13. marta Deleģēto regulu (ES) 2019/807, ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001 papildina attiecībā uz to, kā identificēt izejvielas, kas rada augstu netiešās zemes izmantošanas maiņas risku un kam konstatēta būtiska produktīvās platības izplešanās uz tādu zemes platību rēķina, kurās ir liels oglekļa uzkrājums, un kā sertificēt biodegvielas, bioloģiskos šķidros kurināmos un biomasas kurināmos/degvielas, kas rada zemu netiešās zemes izmantošanas maiņas risku[2],

---

1 OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj.

2 OV L 133, 21.5.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj.

– ņemot vērā Reglamenta 114. panta 3. punktu,

– ņemot vērā Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

A. tā kā ar Direktīvu (ES) 2018/2001, lai nodrošinātu, ka biodegvielas, ko ieskaita minētā mērķrādītāja sasniegšanā, sniedz patiesus ieguvumus, ir ieviests satvars netiešas zemes izmantošanas maiņas (*ILUC*) riska novēršanai, saskaņā ar kuru izejvielas var klasificēt kā augsta *ILUC* riska izejvielas;

B. tā kā Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2019/807 ir noteikta metodika augsta *ILUC* riska izejvielu noteikšanai un minētās regulas 3. pants skaidri paredz, ka novērtējumam ir jābalstās uz datiem "kopš 2008. gada", un nosaka 10 % robežvērtību, virs kuras izejvielu klasificē par augsta *ILUC* riska izejvielu; tā kā, piemērojot minēto metodiku un minēto bāzes vērtību, Komisijas 2019. gada ziņojumā tika konstatēts, ka sojas pupu izplešanās īpatsvars zemes platībās ar augstu oglekļa koncentrāciju ir 8 %, kas ir zem kvalifikācijas robežvērtības, proti, sojas pupas netika klasificētas kā augsta *ILUC* riska izejviela;

C. tā kā Indonēzija un Malaizija iesniedza PTO pieteikumus par strīdiem (DS593 un DS600), apstrīdot Savienības *ILUC* satvaru, jo īpaši palmu eļļas klasificēšanu par augsta *ILUC* riska izejvielu un zema *ILUC* riska sertifikācijas procedūru; tā kā PTO ekspertu grupas 2025. gada janvāra nolēmums kopumā bija Savienībai labvēlīgs, tomēr tika konstatēti konkrēti pārkāpumi, proti, zinātniskie dati nav savlaicīgi atjaunināti, ir trūkumi zema *ILUC* riska sertifikācijas procedūrā un pasākumi nav pienācīgi paziņoti; tā kā ekspertu grupa konstatēja, ka Savienība ir pieļāvusi procesuālas kļūdas, bet nekonstatēja kļūdas attiecībā uz Savienības izvēli par to, kurus kultūraugus klasificēt kā augsta *ILUC* riska kultūraugus;

D. tā kā deleģētais akts augsta *ILUC* riska sarakstam pievieno sojas pupas līdzās palmu eļļai, pamatojoties uz atjauninātiem zinātniskiem datiem, un tas nozīmē, ka līdz 2030. gadam no ES atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanas tiktu pilnībā izslēgta no sojas ražota biodīzeļdegviela;

E. tā kā Parlaments neiebilst pret pakāpeniskas samazināšanas trajektoriju attiecībā uz palmu eļļu, kuras klasificēšana par augsta *ILUC* riska izejvielu ir zinātniski pamatota un neapstrīdēta, un neiebilst pret trūkumu novēršanu zema *ILUC* riska sertifikācijas procedūrā, jo abi šie aspekti ir piemērota reakcija uz PTO ekspertu grupas nolēmumu un būtu jāsaglabā visos pārskatītajos deleģētajos aktos;

F. tā kā sojas pupu klasificēšana par augsta *ILUC* riska izejvielām deleģētajā aktā ir balstīta uz atjauninātiem zinātniskiem datiem, kas atšķiras no Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/807 3. pantā noteiktās 2008. gada novērošanas bāzes vērtības, pārceļot

novērošanas periodu uz 2014. gadu; tā kā PTO ekspertu grupas nolēmums, kas attiecās uz datu atjauninājumu savlaicīgumu, nevis bāzes vērtības gada izvēli, neparedz šīs bāzes vērtības gada izmaiņas; tā kā, piemērojot sākotnējo 2008. gada bāzes vērtību, kā to prasa spēkā esošais tiesiskais regulējums, sojas pupu izplešanās uz tādu zemes platību rēķina, kurās ir liels oglekļa uzkrājums, visticamāk, nepārsniegtu 10 % robežvērtību, un tāpēc sojas pupas nebūtu uzskatāmas par augsta *ILUC* riska izejvielām;

G. tā kā atjauninātajos zinātniskajos datos, kas ir sojas klasifikācijas pamatā, nav ņemta vērā divu kultūru audzēšanas prakse sojas pupu audzēšanā, kad soja tiek audzēta kā otrais kultūraugs zemes platībā, kura tajā pašā kalendārajā gadā jau ir izmantota primārajai kultūrai; tā kā šī metodikas nepilnība izraisa sojas pupu ražošanas platības izplešanās pārāk augstu novērtējumu un līdz ar to palielina aprēķināto sojas pupu izplešanās īpatsvaru zemes platībās ar augstu oglekļa koncentrāciju;

H. tā kā ar sojas pupu audzēšanu saistītais *ILUC* risks ir ģeogrāfiski koncentrēts Dienvidamerikas ražošanā; tā kā sojas pupu audzēšana Savienībā neveicina atmežošanu vai zemes pārveidošanu, ko ir paredzēts risināt ar *ILUC* regulējumu; tā kā Komisija nav sniegusi pierādījumus, kas liecinātu, ka sojas pupu audzēšana Savienībā izraisa *ILUC*; tā kā, ņemot vērā šādu pierādījumu trūkumu, nav pietiekama zinātniska pamatojuma Savienībā ražotās sojas pupas klasificēt kā augsta *ILUC* riska izejvielas; tā kā globāli nediferencētas augsta *ILUC* riska klasifikācijas piemērošana sojas pupām neatkarīgi no to ģeogrāfiskās izcelsmes ir nesamērīga un rada slogu Savienības ražotājiem saistībā ar zemes izmantošanas maiņas emisijām, par kurām tie nav atbildīgi;

I. tā kā Komisijas redzējumā par lauksaimniecību un pārtiku ir uzsvērta nepieciešamība veidot pašpietiekamāku Savienības olbaltumvielu sistēmu; tā kā Savienība ražo tikai aptuveni 6 % no tās patērētajām sojas pupām, padarot Savienību ļoti atkarīgu no importa; tā kā Komisijas izsludinātā ES proteīna plāna un tajā noteikto mērķu, kā arī atvērtās stratēģiskās autonomijas mērķu nolūks ir jo īpaši paplašināt sojas pupu iekšzemes audzēšanu, lai samazinātu šo atkarību; tā kā biodegvielas tirgus ir būtisks ekonomiskais virzītājspēks sojas pupu audzēšanai Savienībā un Savienības sojas smalcināšanas nozarei; tā kā sojas pupu klasificēšana par augsta *ILUC* riska izejvielām likvidē šo tirgus stimulu un ir tiešā pretrunā ES proteīna plāna mērķiem un Savienības stratēģiskās autonomijas mērķiem;

J. tā kā sojas smalcināšanā iegūst gan sojas pupu miltus, kas ir dominējošais produkts un būtisks dzīvnieku barības olbaltumvielu avots, gan sojas pupu eļļu, kas veido tikai aptuveni 20 % no sojas pupu sēklām un ko cita starpā izmanto kā biodegvielas izejvielu; tā kā sojas pupu audzēšanas un pārstrādes galvenais ekonomiskais virzītājspēks ir pieprasījums pēc sojas pupu miltiem dzīvnieku

barībai, nevis sojas pupu eļļas izmantošana biodegvielās; tā kā tādēļ sojas pupu audzēšanas ekspansijas dinamikas saistīšana galvenokārt ar sojas pupu eļļu, ko izmanto biodegvielās, nepareizi atspoguļo nozares ekonomisko realitāti un pārspīlē *ILUC* ietekmi, kas saistīta ar sojas biodīzeļdegvielu; tā kā, zaudējot biodegvielas noieta tirgu, sojas pupu eļļas devalvācija pasliktinās spiešanas peļņas normu un samazinās vietējās sojas spiešanas ekonomisko dzīvotspēju; tā kā tas liktu Savienībai aizstāt līdz 4,8 miljoniem tonnu iekšzemē ražotu sojas miltu ar importu no trešām valstīm, palielinot atkarību no proteīna importa, paaugstinot barības izmaksas un novirzot vērtību radošu rūpniecisko darbību ārpus Savienības; tā kā aplēstās ekonomiskās sekas nozarei ir zaudējumi aptuveni 36 miljonu EUR apmērā Savienības sojas audzētājiem, 120 miljonu EUR apmērā Savienības sojas spiešanas uzņēmumiem un līdz 1,3 miljardu EUR apmērā Savienības biodīzeļdegvielas nozarei;

K. tā kā sojas pupa ir slāpekli piesaistošs kultūraugs, kas samazina atkarību no ķīmiskajiem slāpekļa mēslošanas līdzekļiem un veicina augseku un augsnes veselību; tā kā atturēšana no sojas pupu audzēšanas ES palielinātu Savienības atkarību no importētiem ķīmiskajiem mēslošanas līdzekļiem, kas ir pretrunā Savienības mēslošanas līdzekļu piegādes ķēdes noturības mērķiem, kuri ir kļuvuši steidzamāki saistībā ar piegādes traucējumiem pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā;

L. tā kā tīras rūpniecības kursā ir aicināts veidot konkurētspējīgu un dekarbonizētu rūpniecības ekonomiku, ko atbalsta plašs un diversificēts tīro degvielu un ievadresursu klāsts; tā kā pieejamā biodegvielas izejvielu groza samazināšana, noņemot sojas pupas, sašaurina Savienības piegādes bāzi transporta nozares dekarbonizācijai, palielina cenu svārstīgumu un piegādes neaizsargātību un neatbilst tehnoloģiski neitrālai un piegādes drošības pieejai, kas nepieciešama Savienības konkurētspējas mērķu sasniegšanai;

M. tā kā Konkurētspējas kompasā par Savienības galvenajām prioritātēm ir noteikta stratēģisko atkarību samazināšana un Savienības rūpnieciskās un pārstrādes jaudas stiprināšana; tā kā sojas pupu klasificēšana par augsta *ILUC* riska izejvielām palielina, nevis samazina Savienības stratēģisko atkarību gan olbaltumvielu, gan biodegvielas nozarē;

1. izsaka iebildumus pret Komisijas deleģēto regulu;

2. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Komisijai un paziņot, ka deleģētā regula nevar stāties spēkā;

3. prasa, lai Komisija nekavējoties iesniedz pārskatītu deleģēto aktu, kurā būtu ņemti vērā šādi ieteikumi:

   a) sojas pupu *ILUC* riska statusa noteikšana būtu jābalsta uz datiem “kopš 2008. gada”, kā skaidri noteikts Komisijas

Deleģētās regulas (ES) 2019/807 3. pantā, un sojas pupu klasificēšana par augsta *ILUC* riska izejvielām būtu jāpārskata, ņemot vērā minēto koriģēto metodiku; ja, pamatojoties uz datiem kopš 2008. gada, sojas pupu izplešanās uz tādu zemes platību rēķina, kurās ir liels oglekļa uzkrājums, nesasniedz 10 % robežvērtību, kas noteikta saskaņā ar spēkā esošo regulējumu, sojas pupas pārskatītajā tiesību aktā nebūtu jāklasificē kā augsta *ILUC* riska izejvielas;

b) metodika būtu jāatjaunina, lai pilnībā ņemtu vērā divu kultūru audzēšanas praksi sojas pupu audzēšanā, lai sojas pupu ražošanas platības paplašināšana un aprēķinātā izplešanās uz tādu zemes platību rēķina, kurās ir liels oglekļa uzkrājums, precīzi atspoguļotu reālo zemes izmantošanas maiņas dinamiku;

c) attiecībā uz sojas pupām, kas ražotas Savienībā vai trešās valstīs ar līdzvērtīgiem un pārbaudītiem zemes izmantošanas un atmežošanas monitoringa standartiem, būtu jāparedz, ka tās atzīst par zema *ILUC* riska izejvielām un attiecīgi izslēdz no pakāpeniskās samazināšanas trajektorijas, pamatojoties uz to, ka šāda ražošana neveicina zemes izmantošanas maiņu, ko paredzēts risināt ar *ILUC* satvaru;

d) apstiprina, ka neiebilst pret pakāpenisku atteikšanos no palmu eļļas biodegvielām vai pret trūkumu novēršanu zema *ILUC* riska sertifikācijas procedūrā, kas ir piemērota un nepieciešama reakcija uz PTO ekspertu grupas nolēmumu un būtu jāsaglabā pārskatītajos deleģētajos aktos;

4. uzdod priekšsēdētājai nosūtīt šo rezolūciju Padomei, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.